

Kultur / **Bøger**

Røgtåger og intriger

Eileen Chang i 1944

Fra historiens brudflader og tidens mellemrum fremdrager og forstørrer Eileen Chang hverdagens dramaer i en sky af røgelse.

Mikkel Thulstrup

Del artikel: [f](#) [t](#)

Den kinesisk fødte forfatter Eileen Chang (1920-1995) kunne noget særligt med begyndelser: »I Shanghai blev urene sat en time frem for at ”udnytte dagslyset”, men hos familien Bai lød det: ”Vi følger den gamle tid.” Når klokken var 10 hos dem, var den 11 hos alle de andre. De sang ude af takt, sakkede bagefter livets violin, bagefter den tostrengede huqin.« Sådan slås tonen an og sådan brydes tiden i *Kærlighed i en faldende by*, den måske mest kendte af Changs gennembrudsfortællinger, samlet en suit som *Shanghairomancer* (1944). To grafisk smukke bind er i år udkommet hos Forlaget Korridor. Til sammen indeholder de eminente oversættelser af fire novellaer og to noveller. Et tredje bind er på vej.

Fortællingerne handler om kærlighed, især den umulige, men det er ikke kun dét, der gør dem til romancer. Som den primære oversætter Sidse Laugesen skriver i et efterord, betyder det kinesiske chuanqi »overleveringer af det forunderlige«. Chang er i fortsat dialog med den klassiske genre, men her udgøres det forunderlige ikke af riddere og overnaturlige væsener. Det er det familiære og dets konfrontation med det fremmede, der skaber et til tider sælsomt og lunefuldt, til tider voldeligt og ødelæggende, univers. Krigen, kulturelle sammenstød og traditionernes langsomme forfald udgør bagtæppet, mens Chang – på modernistisk vis – har øje for det næres drama: fornuftens tyranni og følelsernes tumult. Det emmer af ære og status, sladder og spådomme. En art profan magi.

Og mens et hierarkisk konfucianistisk univers, befolket af opiumsrygere og gamblere, konkubiner og tyende, silketofu- og sesamoliesælgere, for mig fremstår eksotisk, så vender Chang også blikket den anden vej. Vesten fremstilles på én gang dragende, aparte og faretruende.

“ **I sin helhed kan romancerne virke som en svulstigt ornamenteret, men i bund og grund bedrøvelig serie af udeblevne forløsninger. Men det er samtidig en dyb psykologisk udforskning af de**

gryende muligheder i mellemrummet mellem gamle traditioner og nye idealer

Liusu, der er af aristokratisk slægt, men fraskilt, står på skibsdækket da hun overvældes af Hongkongs virvar af lys og reklamer: »Hvis man snubler her, i denne overdrivelsernes by, så slår man sig nok lidt hårdere end andre steder, tænkte Liusu ved sig selv, og uroen bølgede gennem hende.«

I Hongkong, præget af kolonialisme, internationalisme og individualisme, anes en tvetydig frihed fra »forfædrenes frygtsomme øjne«. Liuyuan, en kinesisk rigmand opvokset i England, er udset til ægtemand og tager imod Liusu, langt væk fra Shanghai og familien: »Så ville du måske blive lidt mere naturlig«, som han siger.

Kroppenes skælven – latteren, gråden og en subtil erotik – bryder momentvis alle hierarkier: »Brudstykker af latter flagrede i vinden«, men pludselig er luften også fuld af faldende, japanske bomber.

Den følgende novelle, *Afspærring*, cementerer Changs overlegne evne til at rammesætte; ikke bare at begynde, men også at slutte. Et par forelsker sig i en mørk sporvogn i spærretid, han fetisherer hende, mens hun betror ham sit had til familien, inden lyset tændes og det hele er forbi: »Shanghai havde blot blundet et øjeblik og drømt en umulig drøm.« En parentes.

Novellaen *Den gyldne lås* kaster et dystert tilbageblik på et liv gennemsyret af smerte, opium og alkohol. Da kærligheden synes mulig er »blomstringstiden« for længst forbi: »Alt var genfærd, genfærd fra fortiden, genfærd af dem, der skulle fødes engang ...«

Fortællingerne i andet bind, *En duft af røgelse*, følger lignende skæbner, fulde af længsel og eksistentielle kvaler, men har ikke helt den samme litterære kraft. Tematisk er de til gengæld interessante. De sociokulturelle sammenstød intensiveres, det subtile og sælsomme fordufter en smule, mens destruktive drifter og nedarvede traumer for alvor rykker ind i fortællingerne. De forsvinder ikke med den vestlige indflydelse, snarere tværtimod, og det får fatale konsekvenser. Særligt den afsluttende novelle *Jasmin* gør et voldsomt indtryk.

I sin helhed kan romancerne virke som en svulstigt ornamenteret, men i bund og grund bedrøvelig serie af udeblevne forløsninger. Men det er samtidig en dyb psykologisk udforskning af de gryende muligheder i mellemrummet mellem gamle traditioner og nye idealer. Karaktererne, særligt de kvindelige, agerer på livet løs, men tynges af og farer vild i fortidens tåger. I Changs univers er der stadig en

dunkel afglans af eventyr, men moralerne er tvetydige og kompleksiteten stor – udspændt mellem tilsyneladende uforenelige tider og livsverdener.

Del artikel: [f](#) [t](#)

ANNONCE

Mest læste

KULTUR — KRITIK

Menneskeslægtens smerte

I en bemærkelsesværdig dobbeltudgivelse præsenteres to parallelle vidnesbyrd, der viser 2. Verdenskrigs rædsler fra hvert sit udgangspunkt: Den, der overlever, men tilintetgøres i...

KULTUR — KRITIK

Det levendes myldrende flimmer

Med udstillingen og det boglange essay 'Efter naturen', værger forfatter Josefine Klougart for den skønne tænkning og æstetikken som livsnødvendig erfaringsform, der under de rette omstændigheder kan...

SAMFUND — KOMMENTAR

Kongen er folket

Selve den danske folkesjæl er på spil, når Kronprins Frederik på søndag bliver til Kong Frederik 10. og skal vælge sit valgsprog. De royale eksperter spår, at 'folket' bliver en del af det nye slogan...

KULTUR — KRITIK

At skulle rumme to livsspor i sig

Værkerne 'Chellam' og 'Citronbjerget' giver nyt sprog til den sorg, man som adopteret bærer rundt på. Nænsomt skaber de et sprog for den tabte livsbane, man pludselig rives væk...

Samfund [←](#)